

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3361/2024. (X. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet módosításáról szóló 583/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet által módosított az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés *b*) és *c*) pontja, valamint a 2/A. § (1) bekezdés *b*) és *c*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelemmel foglalkozó gazdasági társaság – jogi képviselője (Hegymegi-Barakonyi és Fehérváry Baker & Mckenzie Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Hegymegi-Barakonyi Zoltán) útján a 2023. július 11. napján kelt és az Alkotmánybíróságra ugyanezen napon érkezett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában kérte az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet módosításáról szóló 583/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Módr.) 1. és 2. §-a által módosított, az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) 2. § (1) bekezdés *b*) és *c*) pontja és 2/A. § (1) bekezdés *b*) és *c*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó szerint a támadott jogszabályi rendelkezések ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, az M) cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XII. cikk (1) bekezdésével, a XIII. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XV. cikk (2) bekezdésével és a XX. cikk (1)–(2) bekezdéseivel.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz a támadott jogszabályi rendelkezések által megsérteni vélt egyes alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában az alábbi indokolást tartalmazza.
- [4] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság és jogbiztonság elvének sérelmét azért állítja az indítványozó, mert értelmezése szerint a Módr. kihirdetése és hatálybalépése közötti idő nem volt elegendő ahhoz, hogy a kereskedők a módosítás által bevezetett – a hatósági maximalizált áron értékesíthető termékek (a továbbiakban: ársapka vagy hatósági áras termékek) forgalmazási volumenét érintő – változásokra felkészüljenek.
- [5] Álláspontja szerint a Módr. révén két vonatkozásban vált terheesebbé a norma címzettjeinek kötelezettsége. Egyrészt a hatósági áras termékek esetében a kereskedő a hét adott napjára vonatkozó, 2021., illetve 2022. évi átlagos napi mennyiség helyett a továbbiakban a hét adott napján a kereskedőnél átlagosan készleten lévő mennyiség árusítására vált kötelessé. Másrészt, az így megemelt volumenű árusítási kötelezettséget a Módr. további készletbiztosítási kötelezettséggel egészítette ki. Ennek értelmében, ha a folyamatos kiszolgálás miatt szükséges, a kereskedő készletét – az árusítási kötelezettséggel érintett mennyiség kétszeresének mértékéig – a vásárlók számára történő kihelyezését köteles olyan mennyiségben biztosítani, hogy az a vásárlók kiszolgálására – áruhiány elkerülésével – folyamatosan elegendő legyen.
- [6] Az indítványozó szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elve azért is sérül, mert a Módr. a veszélyhelyzeti jogalkotás visszaélészerű, a felhatalmazási kereteit túllépő szabályozást tartalmaz, és nem járul hozzá a veszélyhelyzet elrendelésére okot adó körülmény megelőzéséhez, kezeléséhez vagy felszámolásához. A Módr. kizárólag a hatósági áras termékek kiskereskedelemben minimálisan forgalmazandó mennyiségét érinti, a kiskereskedelmi árakat azonban nem, ezért a szabályozás célja az infláció visszaszorításával sem hozható összefüggésbe. A veszélyhelyzet elrendelésére okot adó esemény – Ukrajnában zajló háború – nem indokolja a hatósági áras termékek korábban szokásoshoz képest megnövelt mennyiségű forgalmazásának szükségességét.

- [7] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét az okozza, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések szükségtelenül és aránytalanul, az értékgarancia követelményét megsértve korlátozzák a kereskedőket megillető, a tulajdonhoz való jog részjogosítványát képező rendelkezési jogot. A veszteséges áron való értékesítés az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése szerinti tulajdonkorlátozásra vonatkozó szabály sérelmét is eredményezi, mert értékgarancia biztosítása nélkül kerül sor a beszerzési és az értékesítési ár különbségéből adódó árrés elvonására.
- [8] Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése és ezzel összefüggésben az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozáshoz való jog sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a többletértékesítési kötelezettség meghatározásával a jogalkotó önkényesen beavatkozik az általa kötött magánjogi szerződésekbe, a szerződési szabadságba, és az érintett termékek árának rögzítése által jelentős veszteség viselésére kötelezi. A nagy mennyiségű áru veszteséges értékesítésére kötelezés a vállalkozáshoz való jog alaptörvény-ellenes korlátozását, tartalmának kiüresítését eredményezi.
- [9] Az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt egészséghez való jog, valamint az ennek biztosítására hivatott állami intézményvédelmi kötelezettség sérelmét azért állítja az indítványozó, mert a támadott rendelkezések által a Kormány kifejezetten egészségtelen élelmiszerek tényleges, a valós szükségletet többszörösen meghaladó termékek vásárlására ösztönzi a fogyasztókat. A szabályozás nem csupán az egyoldalú táplálkozás irányába tereli a vásárlókat, hanem elősegíti a gyengébb minőségű termékek forgalmazását is. E kötelezettségüket a kereskedők akként tudják teljesíteni, hogy gyengébb minőségű – és jellemzően olcsóbb – árukat is beszerznek, ezzel is csökkentve veszteségüket.
- [10] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét az indítványozó elsősorban abban látja, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések személyi hatálya csak üzletben vagy bevásárlóközpontban kereskedelmi tevékenységet folytató kereskedőkre és a csomagküldő kereskedelemre terjed ki. Nem érint azonban – a véleménye szerint minden szempontból összehasonlítható helyzetben lévő – olyan egyéb értékesítési formákat, mint a nem saját termelésű élelmiszeripari termék piaci értékesítése. A támadott rendelkezések tárgyi hatálya csak egyes élelmiszerekre terjed ki, ezzel az összehasonlítható helyzetben lévő, ám a jogszabály tárgyi hatálya alá nem tartozó élelmiszerek gyártóit a támadott rendelkezések hátrányosan megkülönböztetik.
- [11] Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésében foglalt tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítására, az erőfölénnyel való visszaéléssel szembeni fellépésre és a fogyasztók jogainak védelmére vonatkozó állami kötelezettség sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a szabályozás a kiskereskedők beszállítóinak javára erőfölényes helyzetet hoz létre, továbbá a fogyasztói érdekekkel ellentétes vásárlói környezetet alakít ki. Érvelése szerint a szabályozás a kiskereskedők választási lehetőségének és alkupozíciójának a korlátozásával lehetőséget teremt arra, hogy a hatósági áras termékek esetében a beszállítók tisztességtelen, visszaélésszerű árakat és feltételeket szabjanak. A fogyasztók jogainak védelmére vonatkozó állami kötelezettség sérelmét pedig az okozza, hogy a mesterségesen alacsony árak melletti forgalmazási kötelezettség eltéríti a fogyasztói döntéseket, és a keresletet ezáltal az olcsóbb termékek felé irányítja, amely a választék és a hatósági áras termékek hozzáférhetőségének csökkenését okozza.
- [12] 3. A támadott jogszabályi rendelkezések és a jogszabályi környezet az alábbiak szerint foglalható össze.
- [13] 3.1. Az R1.-et a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. §-ára, a 6. § tekintetében az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény 2. § (1) bekezdése szerinti országgyűlési felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva alkotta meg. Az R1. 2022. január 14. napján jelent meg a Magyar Közlönyben és 2022. február 1. napján lépett hatályba.
- [14] Bár a veszélyhelyzet elrendelésének alapjául szolgáló ok – koronavírus világjárvány – 2022. június 1-jével megszűnt, a Kormány 2022. május 25-i hatállyal az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelettel, majd a 2022. június 8. napján hatályba lépő 2022. évi VI. törvénnyel újabb veszélyhelyzetet hirdetett ki, és erre figyelemmel az R1. alkalmazását különböző jogtechnikai megoldásokkal meghosszabbította.
- [15] Az R1. 2. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben felsorolt termékek [kristálycukor (fehér cukor); búzafinomliszt BL 55; finomított napraforgó étolaj; házi sertéscomb (ideértve a csontos, bőrös, filézett, darabolt, szeletelt

vagy darált formában, akár előrecsomagolva, akár anélkül történő értékesítést is, frissen, hűtve, fagyaszttva); csirkemell; csirkefarhát-hát, egyben vagy külön far és szárnyvég (ideértve a csontos, bőrös, filézett, darabolt, szeletelt vagy darált formában, akár előrecsomagolva, akár anélkül történő értékesítést is, frissen, hűtve, fagyaszttva); ultramagas hőmérsékleten hőkezelt, 2,8% tömegszázalék zsírtartalmú tehéntej] tekintetében egyrészt árusítási kötelezettséget írt elő akként, hogy a kereskedőt a 2021. október 15. napján forgalmazott termékek forgalmazására és naponta legalább a hét adott napjára vonatkozó, 2021. évi átlagos napi mennyiség árusítására kötelezte. Másrészt az R1. 1. § (2) bekezdése rögzítette az érintett termékek árát, e szerint az üzletben vagy bevásárlóközpontban folytatott kereskedelmi tevékenység és a csomagküldő kereskedelem során alkalmazandó bruttó kiskereskedelmi ár nem lehet magasabb a kereskedő által 2021. október 15. napján alkalmazott bruttó kiskereskedelmi árnál.

- [16] 3.2. 2022. november 9. napján jelent meg a Magyar Közlönyben, és a rá következő napon hatályba lépett az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet módosításáról szóló 451/2022. (XI. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.). Ez az R1.-be beépítette az 1/A. és a 2/A. §-okat, és ezzel kiegészítette a hatósági áras termékek körét a friss tojással és az étkezési burgonyával, valamint az árazásuk részletszabályaival. Emellett az R1. szerinti „átlagos napi mennyiség” szövegrész helyébe az „átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség” szövegrészt léptette.
- [17] 3.3. A Magyar Közlönyben 2022. december 28. napján megjelent és a kihirdetést követő 15. napon hatályba lépett Módr. kiegészítette a kereskedők forgalmazási és árusítási kötelezettségét. Ennek értelmében a kereskedőnél lévő adott időpontra vonatkoztatott készlet kétszereséig terjedő biztosítási kötelezettséget írt elő, annak érdekében, hogy az áruhiány elkerülésével biztosított legyen a vásárlók folyamatos kiszolgálása.
- [18] 3.4. Az R1. támadott rendelkezései 2023. augusztus 1-jével, a veszélyhelyzeti kormányrendeletek módosításáról szóló 347/2023. (VII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: KR1.) révén hatályukat veszítették. Ezt követően az R1. 2023. augusztus 1. napját követően hatályos szövege mindössze a preambulomot, a hatályba léptető rendelkezést (5. §), az 1. és 2. mellékletet, az élelmiszerár-stop kivezetésével kapcsolatos intézkedésekről szóló 279/2023. (VI. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: KR2.) és a KR1. által beiktatott, a folyamatban lévő eljárásokban alkalmazandó szabályokra vonatkozó 6. §-t és 6/A. §-t, valamint az ezzel a nappal hatályba lépő új 7. §-t tartalmazza. A KR2. által beiktatott 7. § értelmében az R1. 2023. július 31-én hatályos 1–2/A. §-ára tekintettel a 3. §-a alapján indított eljárásokat az eljárást megalapozó kötelezettségszegés időpontjában hatályos szabályok szerint kell elbírálni.
- [19] A fentiek alapján megállapítható, hogy bár az R1. indítvány által támadott rendelkezései 2023. augusztus 1-jével hatályukat veszítették, az R1. 7. §-a értelmében a korábbi kötelezettségszegés alapján indult eljárások esetében – mint az eljárást megalapozó kötelezettségszegés időpontjában hatályos anyagi jogi szabály – továbbra is alkalmazandók.
- [20] 4. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [21] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése alapján a jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcva nap elteltével az alkotmánybírósági eljárás megindításának nincs helye.
- [22] Az indítványozó az R1. Módr.-el bevezetett, 2023. január 12. napja és 2023. július 31. napja között hatályos rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét állítja. Véleménye szerint a Módr. két új kötelezettséget írt elő. Egyrészt megnövelte a hatósági áras termékek árusítási volumenét, azzal hogy az R1. – a módosítással beépített – 2. § (1) bekezdés b) pontja és 2/A. § (1) bekezdés b) pontja az „átlagos napi mennyiség” szövegrész helyébe az „átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség” szövegrészt léptette. Másrészt, az R1. 2. § (1) bekezdés c) pontja és 2/A. § (1) bekezdés c) pontja az árusítási kötelezettséget – az áruhiány elkerülése érdekében – a b) pont szerinti mennyiség kétszeresének mértékéig terjedő készletbiztosítási kötelezettséggel egészítette ki.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R1. 2. § (1) bekezdésének b) és 2/A. § (1) bekezdésének ugyan-csak b) pontja („a kereskedőnél készleten lévő” szövegrész) tartalmilag azonos az R1. 2022. november 10. napján az R2. révén hatályba lépett szöveggel. 2023. január 12. napján ugyan a szövegrész szerkezetileg másként

- került elhelyezésre a jogszabályban, de ez a változás tartalmilag nem érintette a jelen ügyben is kifogásolt – már 2022. november 10-ével hatályba lépett – árusítási volument.
- [24] Az előzőekben írtak alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 2023. július 11. napján benyújtott alkotmányjogi panasz azon eleme, mely az R1. 2. § (1) bekezdés *b*) pontját és 2/A. § (1) bekezdés *b*) pontját támadja, nyilvánvalóan elkészt, ezért e vonatkozásban alkotmánybíróági eljárás megindításának nincs helye.
- [25] 4.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján akkor terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [26] „A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmét jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor személyesen érintett, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni” [323/2024. (VII. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [87]; lásd hasonlóan: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]].
- [27] Az indítványozó mint élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelemmel foglalkozó gazdasági társaság a támadott rendelkezések címzettje, a rendelkezések jogi helyzetének megváltozását idézik, illetve idézhetik elő, így személyes érintettsége megállapítható.
- [28] A támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában a közvetlen alkalmazás Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt feltételeinek fennállása megállapítható, azok más állami aktus közbejötté nélkül érvényesültek, az indítványozó által állított jogsérelmet maga a támadott rendelkezés okozta, tehát az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszszal támadható [lásd hasonlóan Abh1., Indokolás [90]; vö. 33/2015. (XII. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [14]].
- [29] 4.3. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az R1. támadott rendelkezéseit 2023. augusztus 1. napjával a KR1. hatályon kívül helyezte, ám a korábbi kötelezettségszegés alapján indult eljárások esetében az eljárást megalapozó kötelezettségszegés időpontjában hatályos anyagi jogi szabályként továbbra is jelenvaló, aktuális hatással lehet (Abh1., Indokolás [93]). Az Alaptörvénnyel való összhang megállapítására hatályon kívül helyezett norma esetén is van hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 41. § (3) bekezdése alapján, ilyen esetben az érdemi vizsgálat feltétele a hatályon kívül helyezett norma konkrét esetben való alkalmazandósága. Figyelemmel arra, hogy az R1. 2023. augusztus 1. napja óta hatályos 7. §-a értelmében „[a]z e rendelet 2023. július 31-én hatályos 1–2/A. §-ára tekintettel az e rendelet 2023. július 31-én hatályos 3. §-a alapján indított eljárásokat az eljárást megalapozó kötelezettségszegés időpontjában hatályos anyagi jogi szabályok szerint kell elbírálni”, az indítványelemek érdemi elbírálásának a támadott jogszabályok hatályvesztése nem képezi akadályát [3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]].
- [30] 4.4. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható [3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3192/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [33]], ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltétel teljesülését is.
- [31] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvére hivatkozó indítványelem az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint [3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]] érdemi vizsgálat tárgya lehet akkor, ha az a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megsértésére vagy a kellő felkészülési idő mértékére hivatkozik, mint ahogyan az indítvány is teszi. Nem minősül ugyanakkor az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogának az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvéből levezetett visszaélészerű jogalkotás tilalma.
- [32] Az indítvány az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésének sérelmét egyfelől a kellő felkészülési idő hiányával összefüggésben állította, így ez az érvelés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése keretében értékelendő. Másfelől az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozás szabadságához való joggal összefüggésben hívta fel az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint

ilyen relációban az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése érdemi elbírálásra alkalmas {10/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [23]}.

- [33] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az olyan alaptörvényi rendelkezés, amely címzettje nem az indítványozó, nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, ezért arra alkotmányjogi panasz sem alapítható {3299/2021. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [23]}. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által felhívott Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése {3387/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [15]} és a XX. cikk (2) bekezdése {legutóbb: 3099/2024. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [42]; 27/2021. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [55]} tekintetében korábban már megállapította, hogy azok olyan rendelkezések, amelyekből Alaptörvényben biztosított jog nem vezethető le.
- [34] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése {3327/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [17]}; XIII. cikk (1) és (2) bekezdése {3496/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [22]}; a XV. cikk (2) bekezdése {17/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [30]} – az alábbi megszorításokkal – olyan jogosultságot hordoznak, amely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának minősül.
- [35] Az indítványozó tulajdonhoz való jog sérelme körében előadott érvei tartalmilag a rendelkezési jog mint a tulajdonhoz való jog részjogosítványának sérelmét állították. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ez az érv a szerződési szabadság körében értékelhető: „A szerződési szabadság [...] szoros összefüggésben áll az Alaptörvény által védett tulajdonhoz való joggal is. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdon szabadságát, a tulajdonosok magánautonómiájának a védelmét is garantálja. A tulajdon egyik részjogosítványa a tulajdonosi »rendelkezés« szabadsága, amelynek szükségszerű tartalmi eleme a szerződési szabadság” {3004/2024. (I. 12.) AB határozat, Indokolás [35]; Abh2., Indokolás [25]}.
- [36] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések tárgyi és személyi hatálya csupán meghatározott típusú élelmiszerekre és értékesítési formákra terjed ki, nem érintve a – véleménye szerint – minden szempontból összehasonlítható helyzetben lévő egyéb élelmiszer-típusokat és értékesítési formákat.
- [37] Az indítványozó által állított szempontok – az értékesített termék típusa és az értékesítés módja – nem köthető egyetlen, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti tulajdonsághoz sem, ezért az indítványi elem a XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános jogegyenlőségi szabály keretében értékelendő {6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [37]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [72]}.
- [38] 4.5. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.
- [39] Megállapítható, hogy az indítványozó által felhívott alaptörvényi rendelkezések – túlnyomó részben – olyan Alaptörvényben biztosított jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak a természetes személyeket illethetik meg {lásd B) cikk (1) bekezdéséből levezethető felkészülési idő tekintetében az Abh3., Indokolás [1] és [16]; az M) cikk (1) bekezdése tekintetében a 3001/2016. (I. 15.) AB határozat, Indokolás [41]–[42]; a XII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a 3404/2021. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [15]; a XV. cikk (1) bekezdése esetében a 36/2017. (XII. 29.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [40] Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséghez való jog nem minősül a jogi személy indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az egészséghez való jog az egyén testi és lelki integritását védi, az ember egészségének megőrzését szolgálja {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [61]}, sérelmére jogi személy indítványozó alkotmányjogi panaszában nem hivatkozhat, ezért ezen indítványelem érdemben nem vizsgálható.
- [41] A törvényi feltételek hiánya okán az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvéből levezetett visszaélészerű jogalkotás tilalmával, az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésével és az Alaptörvény XX. cikk (1)–(2) bekezdéseivel összefüggő panaszelemek esetében tehát érdemi vizsgálat lefolytatására nincs mód.
- [42] 5. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltételek teljesülését is.
- [43] Az indítvány a határozott kérelem követelményének az alábbi kivétellel megfelel.
- [44] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [45] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos panaszelem tekintetében az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogi érveléssel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [46] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd: 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [47] 6. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében nincs helye alkotmányjogi panasznak, ha az alkalmazott jogszabály, vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, és a vizsgálat ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésekre, ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre vonatkozóan történt.
- [48] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abh1. a jelen alkotmányjogi panaszban előadott érvek alapján már vizsgálta az R1. 2. § (1) bekezdés c) pontja, valamint a 2/A. § (1) bekezdés c) pontja vonatkozásában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett kellő felkészülési idő követelményét, az M) cikk (1) bekezdése és a XII. cikk (1) bekezdése által deklarált vállalkozáshoz való joggal és szerződési szabadsággal összefüggésben.
- [49] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Módr. kihirdetése (2022. december 28.) és hatálybalépése (2023. január 12.) közötti, az új rendelkezésekre való felkészülésre nyitva álló 15 napos időtartam nem tekinthető irreálisan rövidnek (Abh1., Indokolás [136]–[137]).
- [50] Az Abh1.-ban az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy nem áll fenn a támadott szabályozás és az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése között olyan alkotmányjogi összefüggés, amely megalapozná a vállalkozás szabadságába történő beavatkozás tényét, ezért az R1. szerinti maximált áron való forgalmazási kötelezettség nem eredményezi a vállalkozáshoz való jog alaptörvény-ellenes korlátozását (Indokolás [141]–[145]). Hasonlóan nem eredményezi az ársapka intézménye az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdéséből és XII. cikk (1) bekezdéséből levezethető szerződési szabadság sérelmét (Abh1., Indokolás [146]–[156]).
- [51] Az Alkotmánybíróság a kifejtettek alapján megállapította, hogy az Abtv. 31. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállására tekintettel az alkotmányjogi panasz az R1. 2. § (1) bekezdés c) pontját, valamint a 2/A. § (1) bekezdés c) pontját támadó elemei ítélt dolognak minősülnek, ezért érdemi elbírálásra nem alkalmasak.
- [52] 7. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 31. § (1) bekezdése, az 52. § (1) bekezdés és (1b) bekezdés e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés b) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2024. szeptember 24.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1548/2023.

